

बुढीनन्दा राजपत्र

बुढीनन्दा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ७ संख्या ४ मिति २०८० फागुन १३ गते

भाग १

बुढीनन्दा नगरपालिकाको सूचना

यस बुढीनन्दा नगरपालिकाको राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि २०८० बमोजिम सर्वसाधारण जनताको जानकारीका लागि यो ऐन प्रकाशन गरिएको छ;

कर तथा गैरकर राजस्व ऐन, २०८०

प्रस्तावना: बुढीनन्दा नगरपालिकामा वित्तीय सुशासन कायम गर्दै, उपलब्ध स्रोत र साधनको उच्चतम, न्यायपूर्ण एवं प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्न तथा नेपालको संविधानले

अङ्गीकार गरेको प्रगतिशील गरेको अवधारणालाई आत्मसात गरी स्थानीय तहको कर तथा राजस्व सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न र जनउत्तरदायी, पारदर्शी, प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्ने उद्देश्यले स्थानीय कर, सेवा शुल्क तथा दस्तुर निर्धारणलाई वैज्ञानिक बनाउने एवं संकलनलाई सरल र व्यवस्थित गर्नु वाञ्छनीय भएकोले,

बुढीनन्दा नगरपालिका नगर सभाद्वारा नेपालको संविधानको धारा ६०, २२६ र २२८ बमोजिम यो ऐन जारी गरिएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम “बुढीनन्दा नगरपालिकाको कर तथा गैरकर राजस्व ऐन, २०८०” रहेको छ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “उप-प्रमुख” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिकाको उप-प्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ।

(ख) “कम्पनी” भन्नाले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापना भएको कम्पनीलाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्थालाई समेत जनाउँदछ।

(ग) “करदाता” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिकालाई कर, शुल्क, सेवा शुल्क, दस्तुर बुझाउनु पर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति वा बुढीनन्दा नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्राधिकार भित्र नगरपालिका वा अन्य कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थासँग सम्झौताको माध्यमबाट व्यवसाय वा कारोबार वा उपयोग गरी आएको व्यक्ति वा संस्थालाई

सम्झनु पर्छ र सो शब्दले राजश्व शाखा प्रमुखले कुनै करको विवरण बुझाउन सूचना दिएको वा कुनै कारवाही प्रक्रिया सुरु गरेको व्यक्तिलाई समेत जनाउँछ।

(घ) “कर निर्धारण” भन्नाले यस ऐन अनुसार कर निर्धारण गर्ने कार्यलाई सम्झनु पर्छ र सो शब्दले पुनः कर निर्धारण र अतिरिक्त कर निर्धारण कार्यलाई समेत जनाउँदछ।

(ङ) “कर राजश्व” भन्नाले ऐनको परिच्छेद -४ बमोजिम लागने करलाई सम्झनु पर्दछ।

(च) “कार्यपालिका” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिकाको नगर कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्दछ।

(छ) “कार्यालय” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिका र मातहतका वडा

कार्यालय समेतलाई सम्झनु पर्दछ।

(ज) “गैरकर राजश्व” भन्नाले ऐनको परिच्छेद-१४ बमोजिम लागेको गैरकर राजश्वलाई सम्झनु पर्दछ।

(झ) “जग्गा” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाको नाममा दर्ता कायम रहेको वा कानून बमोजिमको कुनै प्रमाण भएको जग्गालाई सम्झनु पर्दछ।

(ञ) “नगरपालिका” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिकालाई सम्झनु पर्दछ।

(ट) “प्रमुख” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिकाको प्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ।

(ठ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिकाको

प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्ने कर्मचारीलाई सम्झनु पर्दछ।

(ड) “फर्म” भन्नाले प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भएको वा दर्ता नभएको जुनसुकै फर्मलाई सम्झनु पर्दछ।

(ढ) “बाह्य विज्ञापन” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र कुनै पनि व्यक्ति, संस्था, कम्पनी, फर्मले आफ्नो सेवा वा वस्तुको बजारीकरण गर्न एक वा एकभन्दा बढी स्थानहरूमा प्रचार प्रसारको लागि राखिने व्यवसायिक विज्ञापन सामग्रीहरू फ्लेक्स बोर्ड, होर्डिङ्ग बोर्ड, नियोन साईन, डिजिटल बोर्ड, ग्लोसाईन बोर्ड, बाह्य विज्ञापनका अन्य सामग्री, सवारी साधनमा राखिने सबै किसिमका विज्ञापनलाई बाह्य विज्ञापनलाई सम्झनु पर्दछ।

- (ग) “भवन” भन्नाले नियमानुसार नक्सापास गरी वा नगरी घेरा बनाई निर्माण भएका घर, टहरा वा अन्य यस्तै प्रकृतिका संरचना समेतलाई सम्झनु पर्दछ।
- (त) “मन्त्रालय” भन्नाले स्थानीय तह हेर्ने नेपाल सरकारको मन्त्रालयलाई सम्झनु पर्दछ।
- (थ) “वडा अध्यक्ष” भन्नाले बुढीनन्दा नगरपालिकाको वडाका वडा अध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ।
- (द) “व्यक्ति” भन्नाले कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको जुनसुकै व्यक्ति, कम्पनी, फर्म, एवं सङ्घ संस्था समेतलाई सम्झनु पर्दछ।
- (ध) “सम्पत्ति” भन्नाले करदाताको नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेको सम्पूर्ण घर र जग्गालाई सम्झनुपर्दछ।

(न) “सम्पत्ति कर” भन्नाले नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको एक वा एकभन्दा बढी घर र जग्गाको मूल्याङ्कन गरी उक्त मूल्यको आधारमा एकीकृत रुपमा लगाइने सम्पत्ति करलाई सम्झनु पर्दछ।

परिच्छेद-२

राजश्वको सिद्धान्त, क्षेत्र र आधार

३. राजश्वसम्बन्धी सिद्धान्त: (१) नगरपालिकाको कर राजश्व सङ्कलन तथा व्यवस्थापन गर्दा देहायका सिद्धान्तलाई अवलम्बन गरिनेछः

- (क) कर तिर्न सक्ने क्षमताको सिद्धान्त,
- (ख) लाभको सिद्धान्त,
- (ग) समानता, सरलता र न्यायमा आधारित सिद्धान्त,
- (घ) प्रगतिशील करको सिद्धान्त,

- (ड) निश्चितताको सिद्धान्त,
- (च) सुविधाको सिद्धान्त,
- (छ) स्वयं कर निर्धारणको सिद्धान्त।

(२) गैरकर राजस्व सङ्कलन गर्दा उपलब्ध गराइने सेवा र सुविधा लाग्ने समयावधि, लागत, सञ्चालन र मर्मत सम्भार खर्चलाई आधार मानी दर निर्धारण गरिनेछ।

४. राजस्वका क्षेत्र र आधार: (१) नगरपालिकाले देहायका विषय क्षेत्र र आधारमा राजस्व सङ्कलन गर्नेछ:

- (क) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका भवन र भवनले चर्चेको जग्गाको मूल्याङ्कनका आधारमा सम्पत्ति कर लगाइनेछ।
- (ख) नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पुरै वा आंशिक तबरले

बहालमा दिई प्राप्त हुने
आम्दानी र आम्दानी हुने गरी
अन्य कुनै सम्पत्ति बहालमा
दिएकोमा त्यस्तो बहाल
रकममा बहाल कर
लगाइनेछ।

(ग) नगरपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता वा
इजाजत प्राप्त गरी स्थापित
उद्योग, व्यापार, व्यवसाय, सेवा
र यस्तै प्रकारका जुनसुकै
कारोबार गर्ने व्यक्ति, सङ्घसंस्था
वा निकायलाई व्यवसायिक
प्रकृति, आर्थिक कारोबार,
स्थान विशेष र लगानीका
आधारमा व्यवसाय कर
लगाइनेछ।

(घ) नगरपालिका क्षेत्रभित्र सम्पत्ति
कर लागेको जग्गा बाहेकको
अन्य जग्गामा भूमि कर
(मालपोत) लगाइनेछ।

- (ड) नगरपालिका क्षेत्रभित्र गरिने सबै प्रकृतिका बाह्य विज्ञापनका सामग्रीमा विज्ञापनको प्रकृति, बनोट, आकार, प्रभाव र स्थान विशेषका आधारमा विज्ञापन कर लगाइनेछ।
- (च) नगरपालिका क्षेत्रभित्र चल्ने सवारी साधनहरूमा सवारी साधनको किसिमका आधारमा प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम सवारी साधन कर लगाइने छ।
- (क) नगरपालिका क्षेत्रभित्र हुने र शुल्क लिई सञ्चालन गरिने जुनसुकै प्रकारको मनोरञ्जन व्यवसायमा मनोरञ्जनको प्रकृति, स्थान विशेष, कारोबार र सोका प्रभावका आधारमा प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम मनोरञ्जन कर लगाइनेछ।

(छ) नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले प्रचलित कानुनले निषेध गरिएका बाहेकका ऊन, खोटो, जडिबुटी, बनकस, कवाडी माल, कृषि उपज संकलन तथा पैठारी र अन्य मृत वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सिङ्ग, प्वाँख, छाला जस्ता वस्तुको व्यवसायिक कारोबार गरेबापत जडिबुटी, कवाडी, निकासी पैठारी र जीवजन्तु कर लगाइनेछ।

(ज) नगरपालिका क्षेत्रभित्र तोकिएका पर्यटकीयस्थलहरूमा पर्यटक प्रवेश गर्दा पर्यटन शुल्क लगाइनेछ।

(झ) नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै सवारी साधनलाई पार्किङ्ग सुविधा उपलब्ध गराए बापत

सवारी साधनको किसिम, स्थान
विशेष र पार्किङ्ग अवधिका
आधारमा पार्किङ्ग शुल्क
लगाइनेछ।

(ज) नगरपालिका क्षेत्रभित्र आफूले
निर्माण, रेखदेख, वा सञ्चालन
गरेका वा सार्वजनिक ऐलानी
पट्टी जग्गा वा भवनमा
हाटबजार वा पसल वा सडक
वा बाटो किनार वा विशेष
मेला पर्वमा तोकिएबमोजिम
बहाल बितौरी शुल्क
लगाइनेछ।

(ट) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका घर
जग्गा वा अन्य सम्पत्तिहरुको
रजिष्ट्रेसन पारित गर्दा प्रदेश
सरकारले तोके बमोजिम
रजिष्ट्रेसन शुल्क लगाइनेछ।

(ठ) नगरपालिकाबाट प्रवाह गरिने
सेवामा तोकिएबमोजिम अन्य

सेवा शुल्क तथा दस्तुर
लगाइनेछ।

(ड) नगरपालिका क्षेत्रभित्र प्रचलित
कानुन बमोजिम कर्तव्य र
दायित्व निर्धारण गरिएका
व्यक्तिले गर्नु गराउनुपर्ने कार्य
नगरे नगराएमा र नगर्नु
नगराउनुपर्ने कार्य गरे गराएमा
तोकिएबमोजिम दण्ड, जरिवाना
लगाइनेछ।

(ढ) यस दफा अन्तरगतका अन्य
खण्डहरूमा उल्लेखित भएका
बाहेक प्रचलित कानुनद्वारा
नगरपालिकाको अधिकार
क्षेत्रभित्र पर्न आएका अन्य
कर, दस्तुर तथा शुल्क लिन
सकिनेछ।

(२) प्रचलित कानुनले नगरपालिकालाई अन्य
कर तथा गैरकर राजश्वको क्षेत्राधिकार थप भएमा

आर्थिक ऐनले तोकिएको आधारमा राजश्व असुल गरिनेछ।

परिच्छेद—३

सम्पत्ति करसम्बन्धी व्यवस्था

५. विवरण दाखिल गर्नुपर्ने: (१) प्रत्येक सालको आश्विन मसान्तसम्ममा यो ऐन अन्तर्गत सम्पत्ति कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य तथा दायित्व भएका व्यक्तिले साधारणतः आफू बसोबास गरेको वडा कार्यालय समक्ष आफ्नो सम्पत्तिको विवरण तोकिएको ढाँचामा दाखिल गर्नु गराउनु पर्नेछ। यदि करदाताले आश्विन मसान्तभित्र सम्पत्तिको विवरण पेश नगरेमा नगरपालिकामा रहेको अभिलेखको आधारमा कर निर्धारण गर्न सकिनेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम सम्पत्ति कर तिर्नु पर्ने व्यक्ति नाबालक, शारीरिक वा मानसिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति भएमा निजको सम्पत्तिको विवरण दाखिल गर्ने गराउने कर्तव्य निजको संरक्षकको हुनेछ।

(३) एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको विवरण त्यस्तो संयुक्त स्वामित्व

भएका व्यक्तिहरू मध्ये कुनै एक व्यक्तिले दाखिल गर्न सक्नेछ।

(४) एक भन्दा बढी वडा क्षेत्रमा सम्पत्ति हुने करदाताले पेस गर्नुपर्ने सम्पत्तिको विवरणमा त्यस्तो करदाताले आफ्नो सबै घर जग्गाको फाँटवारी तथा आफूले अन्तिम कर निर्धारण गराउन चाहेको सम्पत्ति रहेको वा बसोबास भएको वडा कार्यालयमा पेस गर्नु पर्नेछ।

(५) करदाताले नगरपालिका क्षेत्रभित्रको आफ्नो स्वामित्वको सम्पत्तिमा थपघट भएमा आर्थिक वर्ष सुरु भएको मितिले तीन महिनाभित्र नगरपालिकाको सम्बन्धित वडा कार्यालयमा सोको विवरण पेस गर्नुपर्नेछ।

(६) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घरजग्गाको अभिलेख दुरुस्त राख्नुपर्नेछ।

६. सम्पत्तिको मूल्याङ्कन: (१) सम्पत्ति कर निर्धारण प्रयोजनको लागि नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेको भवन संरचनाको सम्पूर्ण क्षेत्रफल र उक्त भवन संरचना रहेको जग्गा र सो भवन संरचनाले ओगटेको क्षेत्रफल

बराबरको थप जग्गा वा पाँच हजार चार सय छयत्तर वर्ग फिट जग्गामध्ये जुन घटी हुन्छ त्यसलाई मूल्याङ्कनमा समावेश गरी कर निर्धारण गरिनेछ।

तर, पाँच हजार चार सय छयत्तर वर्गफिट (१ रोपनी) भन्दा बढीमा भवन निर्माण भएको रहेछ भने भवनले ओगटेको क्षेत्रफल बराबरको जग्गा र थप पाँच हजार चार सय छयाहत्तर वर्गफिट (१ रोपनी) जग्गा मूल्याङ्कनमा समावेश गरी कर निर्धारण गरिनेछ।

(२) नगरपालिकाबाट नक्सा स्वीकृत हुँदा निजले पेस गरेको जग्गामा पछि घर र जग्गा थप हुन आएमा सो घर जग्गा समेत समावेश गरी कर निर्धारण गरिनेछ।

(३) उपदफा (१) र उपदफा (२) बमोजिम कर निर्धारणको लागि कायम भएको जग्गा कटाएर बाँकी रहेको जग्गामा भूमि कर मात्र लगाई असुल गरिनेछ।

(४) नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्तिको आफ्नै स्वामित्वमा रहेको जग्गामा नक्सापास गरी वा नगरी, चौघेरा हाली निर्माण भएको स्थायी वा अस्थायी

घर, टहरा, छप्पर, सेड जस्ता संरचना समेतलाई सम्पत्ति कर प्रयोजनका लागि घर मानी मूल्याङ्कन गरी कर निर्धारण गरिनेछ।

(५) आर्थिक वर्षको पहिलो दिन जसको स्वामित्वमा सम्पत्ति रहेको छ सो सम्पत्ति सोही व्यक्तिको नाममा रहेको मानी कर निर्धारण गरिनेछ। कुनै सम्पत्ति एकभन्दा बढी व्यक्तिहरुको संयुक्त स्वामित्वमा रहेकोमा स्वामित्व स्पष्ट भएकोमा सोही अनुसार अन्यथा संयुक्त स्वामित्व मानी कर निर्धारण गरिनेछ।

(६) कर निर्धारण प्रयोजनका लागि घर र जग्गाको मूल्य कायम गर्दा तोकिएबमोजिमको दर अनुसार गरिनेछ।

(७) सम्पत्ति कर निर्धारणका लागि सम्पत्ति मूल्याङ्कन देहाय बमोजिमका आधारमा गरिनेछ:

(क) घर जग्गाको आकार, प्रकार र बनोट,

- (ख) घर जग्गाको प्रचलित बजार मूल्य तथा घरको हकमा हास कट्टीपछिको मूल्य,
- (ग) घर र जग्गाको व्यापारिक वा आवासीय उपयोगको अवस्था,
- (घ) कुनै घर वा घरको केही भाग भत्केकोले सो भाग मूल्याङ्कनमा समावेश नगरी कर निर्धारण गरी पाउँ भनी कुनै करदाताले निवेदन दिएमा सम्बन्धित वडाका प्राविधिकले दिएको स्थलगत प्रतिवेदन।

७. सम्पत्ति मूल्याङ्कन दर: सम्पत्ति (घर र जग्गाको) मूल्याङ्कन दर आर्थिक ऐनले तोकेबमोजिम हुनेछ।

८. सम्पत्ति मूल्याङ्कन दर निर्धारण सुझाव समिति: (१) सम्पत्ति कर प्रयोजनको लागि घर जग्गा मूल्याङ्कन दर निर्धारण गर्न देहाय बमोजिम सम्पत्ति मूल्याङ्कन दर निर्धारण सुझाव समिति गठन गर्नेछ:

- (क) प्रमुख -संयोजक

- (ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य
- (ग) मालपोत कार्यालयको प्रमुख वा निजले तोकेको व्यक्ति -सदस्य
- (घ) भवन निर्माण तथा भौतिक पुर्वाधार समिति सदस्य -सदस्य
- (ङ) निजी क्षेत्रको विषयविज्ञ प्रतिनिधि -सदस्य
- (च) राजस्व शाखाको शाखा प्रमुख - सदस्य सचिव

(२) सम्पत्ति मूल्याङ्कन दर निर्धारण सुझाव समितिले आवश्यकता अनुसार अन्य विषयविज्ञ तथा कार्यपालिका सदस्यलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

(३) सम्पत्ति मूल्याङ्कन दर निर्धारण सुझाव समितिले प्रत्येक २ वर्षमा घर र जग्गाको मूल्याङ्कनका आधार र दररेट परिमार्जन गरी नगरपालिका समक्ष सुझाव पेश गर्नेछ।

(४) समितिले आफ्नो काम कारवाहीलाई व्यवस्थित गर्न उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ।

९. संयुक्त तथा सामूहिक आवासको सम्पत्ति कर निर्धारण:

(१) सामूहिक आवास (अपार्टमेन्ट वा फल्याट) वा संयुक्त आवास (हाउजिङ्ग) वा कुनै घरको विभिन्न तलाहरु वा एकै तलामा पृथक-पृथक स्वामित्व रहेकोमा त्यस्तो पृथक-पृथक स्वामित्व भएका भागहरु वा तलाहरुको सम्पत्ति कर सम्बन्धित स्वामित्ववाला व्यक्तिहरुको नाममा देहाय बमोजिम निर्धारण गरी असुल उपर गरिनेछ:

(क) सामूहिक आवास (अपार्टमेन्ट वा फल्याट) को हकमा जे-जति क्षेत्रफलको अपार्टमेन्ट वा फल्याट राजीनामा वा स्वामित्व हस्तान्तरणको लिखत पारित गरी हक हस्तान्तरण भएको छ सोही बराबर घर (अपार्टमेन्ट वा फल्याट) को क्षेत्रफल कायम गरिनेछ।

(ख) बहुतले सामूहिक आवास (अपार्टमेन्ट वा फ्ल्याट) को जग्गाको क्षेत्रफलकायम गर्दा राजीनामा वा स्वामित्व हस्तान्तरणको लिखतमा उल्लेख भएको भए सोही जग्गाको क्षेत्रफल र उल्लेख नभएको भए घर (अपार्टमेन्ट वा फ्ल्याट) को स्वामित्व बराबरको क्षेत्रफल मानी सोको दुई गुणा बराबरको जग्गाको क्षेत्रफल कायम गरिनेछ।

(ग) माथि खण्ड (क) र (ख) मा उल्लेख भए बमोजिम हुन आउने घर र जग्गाको क्षेत्रफललाई आधार मानी स्वीकृत दर अनुसार मूल्याङ्कन गरी कर निर्धारण गरिनेछ।

(घ) संयुक्त आवास (हाउजिङ्ग) को जग्गाको क्षेत्रफलको हकमा

राजीनामा वा हक
हस्तान्तरणको लिखतमा
उल्लेख भए बराबरको
जग्गाको क्षेत्रफलकायम
गरिनेछ।

(२) नगरपालिकाले तोकेको अवधिभित्र
सामूहिक आवास वा संयुक्त आवास निर्माण भएका
आवास बिक्री नभई बाँकी रहेको स्टकमा सम्पत्ति कर
लाग्ने छैन।

तर, अनुगमन गर्दा त्यसरी बिक्री नभएको स्टकको
कुनै प्रकारले उपयोग भएकोमा त्यस्तो स्टकमा कर
लाग्नेछ।

(३) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा
नगरपालिकाको स्वीकृत लिई निर्माण भएको संयुक्त
आवास वा सामूहिक आवासको सामूहिक उपभोगमा
रहने बेसमेण्ट, बगैँचा, पार्किङ तथा सडक क्षेत्रमा
सम्पत्ति कर लगाइने छैन।

(४) व्यावसायिक प्रयोजनको लागि निर्माण
गरी बिक्री भएको (मल/सपिङ्ग कम्प्लेक्स/सपिङ्ग सेन्टर

आदि) मा खरिद बिक्री हुने पसल, कोठा तलाको हकमा समेत उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गरिनेछ।

१०. लिज सम्झौता बमोजिमको सम्पत्तिमा कर लाग्ने:

(१) कुनै व्यक्ति वा संस्थाको नाममा जग्गाको स्वामित्व भई अर्को व्यक्ति वा संस्थाले भवन वा अन्य भौतिक संरचनाको निर्माण, विकास र संवर्द्धन गरी भोग गरेको भए त्यस्तो सम्पत्तिको नियमानुसार लाग्ने सम्पत्ति कर तिर्नुपर्ने दायित्व निजहरुबीच भएको सम्झौतामा स्पष्ट उल्लेख गरिएको हकमा सोही बमोजिम हुनेछ। यदि सम्झौतामा स्पष्ट प्रावधान उल्लेख नगरिएको भएमा सम्पत्तिको भोग गर्ने वा लिजमा लिने व्यक्ति वा संस्थाले यस परिच्छेद बमोजिमको कर दाखिला गर्नु पर्नेछ।

(२) माथि उपदफा (१) बमोजिमको लिज सम्झौता भङ्ग भएमा वा कार्यान्वयन नभई सम्झौताको यथार्थ परिपालना नगरिएको अवस्थामा सम्पत्ति कर तिर्ने दायित्व सम्बन्धित जग्गाधनीको हुनेछ।

(३) प्रचलित नेपाल कानून र यस परिच्छेद बमोजिम सम्पत्ति कर छुट हुने व्यक्ति वा निकायको जग्गामा व्यवसायिक प्रयोजनका लागि भवन निर्माण गरी उपयोग गरेको भए उक्त भवन र सो भवनले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति भोग गर्ने व्यक्ति वा संस्थाबाट यस परिच्छेद बमोजिम सम्पत्ति कर लगाई असुल उपर गरिनेछ।

(४) सम्पत्ति कर छुट हुने व्यक्ति वा निकायको जग्गामा एउटा प्रयोजनको लागि बनाएको भवन सो प्रयोजन परिवर्तन गरी व्यवसायिक प्रयोजनमा प्रयोग गरेको पाइएमा राजश्व शाखा प्रमुखले कर निर्धारण गरी कर असुल गर्नेछ।

११. सम्पत्तिको विवरण पेश गर्न आदेश दिन सक्ने: (१)

सम्पत्ति कर निर्धारण प्रयोजनका लागि राजश्व शाखा प्रमुखले सम्बन्धित करदातालाई सम्पत्ति विवरण पेश गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आदेश प्राप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र सम्बन्धित करदाताले तोकिएको ढाँचामा विवरण दाखिला गर्नु गराउनु

पर्नेछ। उल्लिखित म्यादभित्र विवरण दाखिला गर्न नसकेमा सो कुराको लिखित सूचना म्याद भित्रै राजश्व शाखा प्रमुखलाई दिनु पर्नेछ। यसरी सूचना प्राप्त भएमा कर अधिकृतले बढीमा ३० दिनको म्याद थप गर्न सक्नेछ।

१२. सम्पत्ति करको असुली: (१) नगरपालिकाले कायम गरेको करयोग्य सम्पत्तिको मूल्याङ्कन र सो बमोजिम लाग्ने बाँकी बक्यौता सम्पत्ति कर भुक्तानीका लागि करदाता समक्ष समय सीमा तोकी कर निर्धारण आदेश पठाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण आदेश प्राप्त भएको मितिले पैतिस दिनभित्र कर बुझाउनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र करदाताले कर दाखिला नगरेमा निजले बुझाउनु पर्ने कर रकमको वार्षिक दश प्रतिशतका दरले जरिवानासमेत लगाइ सरकारी बाँकी सरह देहाय बमोजिम गरी कर असुल उपर गरिनेछ:

- (क) नगरपालिकाबाट करदातालाई प्रदान गरिने सेवाहरु रोक्का गर्ने,
- (ख) करदाताको चल, अचल सम्पत्ति रोक्का गर्ने,
- (ग) करदाताको नाममा कुनै सरकारी कार्यालय वा नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको संगठित संस्थामा रहेको धरौटी वा त्यस्तो कार्यालय वा संस्थाले करदातालाई तिर्नु वा बुझाउनुपर्ने रकम रोक्का गर्ने वा त्यस्तो रकम दाखिल गर्न लगाउने,
- (घ) करदाताको कारोबार रोक्का गर्ने,
- (ङ) करदाताको नाममा रहेको चल वा अचल सम्पत्तिबाट सबै वा केही एक पटक वा पटक-पटक गरी प्रचलित कानून बमोजिम लिलाम बिक्री गर्ने।

(४) उपदफा (३) को खण्ड (ङ) बमोजिम करदाताको सम्पत्तिको लिलाम बिक्रीको कारवाही सुरु भै सकेपछि लिलाम बिक्री समाप्त हुनु अगावै कर रकम दाखिल गर्न ल्याएमा लाग्ने कर रकमको सयकडा पाँचका दरले थप शुल्कसमेत लिई लिलाम बिक्री बन्द गर्न सकिनेछ।

(५) उपदफा (३) को खण्ड (ङ) बमोजिम करदाताको सम्पत्तिको लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त भएको रकम निज करदातासँग असुल गर्न बाँकी भएको रकमभन्दा बढी भएमा त्यस्तो बढी भएको रकम करदातालाई फिर्ता गरिने छ।

(६) उपदफा (३) को खण्ड (ङ) बमोजिम करदाताको सम्पत्ति लिलाम बिक्री गर्दा कसैले सकार नगरेमा त्यस्तो सम्पत्तिको स्वामित्व नगरपालिकामा पर्ने छ।

१३. कर पुनःनिर्धारणका लागि निवेदन दिन सकिने: (१)

कुनै राजस्व शाखा प्रमुखबाट गरिएको सम्पत्तिको मूल्याङ्कन वा सम्पत्ति कर निर्धारणउपर करदातालाई चित्त नबुझेमा पैंतिस दिन भित्र सम्पत्तिको पुनःमूल्याङ्कन

वा पुनःकर निर्धारण गर्न प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ। यसरी पर्न आएको निवेदनअनुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई पुनःकर निर्धारण गर्नुपर्ने प्रष्ट आधारहरु भएमा निवेदन पर्न आएको मितिले १५ दिनभित्र सम्पत्ति कर पुनःनिर्धारण गरी दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबाट भएको निर्णय उपर चित्त नबुझेमा प्रमुख समक्ष पुनरावेदन निवेदन दिन सकिनेछ। यसरी पर्न आएको निवेदन उपर प्रमुखले ३० दिनभित्र सुनुवाइ गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गरेको निर्णय सदर, बदर, संशोधन वा पुनः कर निर्धारण गर्न आदेश गर्नु पर्नेछ।

१४. सम्पत्ति करमा समावेश नगरिने: (१) कुनै घर वा भवन संरचना भत्किई वा भत्काई पाताल भएको अवस्थामा घरधनीले घर पाताल सिफारिस सहित विवरण पेस गरेमा विवरण पेस गरेको आर्थिक वर्षसम्मको सम्पत्ति कर असुल गरी अर्को वर्षदेखि भत्किएको वा भत्काइएको घर वा भवन संरचना र

उक्त संरचनाले चर्चेको जग्गामा घर, भवन जस्ता संरचनाको पुनर्निर्माण, नयाँ निर्माण नभएसम्म कर लाग्ने छैन। स्थलगत निरीक्षण गर्दा नयाँ भवन निर्माण सम्पन्न भइ प्रयोगमा रहेको देखिएमा सम्पत्ति कर निर्धारण गरी असुल उपर गरिनेछ।

(२) माथि उपदफा (१) बमोजिम सम्पत्ति कर छुटका लागि घर पाताल भएको सूचना नगरपालिका समक्ष दिनु पर्नेछ।

१५. बाटोको वर्गीकरण: सम्पत्ति कर निर्धारणका लागि बाटोको वर्गीकरण देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) २ फिट देखि २ मिटरसम्म चौडाई भएकोलाई गोरेटो बाटो।

(ख) २ मिटर देखि ४ मिटर सम्मको ईटारब्लक र ढुङ्गा नछापिएको वा ढलान वा कालोपत्रे नगरिएकोलाई सहायक कच्ची बाटो

- (ग) ४ मिटर देखि ५ मिटर सम्मको ईटा वा ब्लक वा दुङ्गा छापिएको वा ढलान वा कालोपत्रे गरिएकोलाई सहायक बाटो।
- (घ) ६ मिटर वा सो भन्दा माथी चौडाई भएको कालोपत्रे भएको वा नभएको बाटोलाई सडक।
- (ङ) माथि खण्ड (क) देखि (घ) सम्मका बाटोको वर्गीकरण जुनसुकै प्रकारले गरिएको भए तापनि सडक पेटी, सडकको उपयोग, स्थान विशेषको व्यवसायिक महत्व समेतका आधारमा कुनै निश्चित गोरेटो बाटो वा कच्ची मोटर बाटो वा सहायक मोटर बाटो वा सडक वा मूल सडकको विवरण उल्लेख गरी मूल्याङ्कन दर

तोकिएकोमा सोही आधारमा
कर निर्धारण गरिनेछ।

१६. भूल सुधार गर्न सक्ने: (१) यस ऐन बमोजिम सम्पत्तिको मूल्याङ्कन गर्दा कुनै विवरणको वा गणितको भूलले गर्दा करको अङ्क घटीबढी हुने गरी कर निर्धारण भएको कुरा करदाताको निवेदन परी वा अन्य कुनै स्रोतबाट जानकारी हुन आएमा कर निर्धारण भएको मितिले दुई वर्ष भित्र राजस्व शाखा प्रमुखले सो भूलसुधार गरी पुनःकर निर्धारण गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) अनुसार कर निर्धारण आदेशमा भूलसुधार गर्दा हुन आउने कर रकम पहिले निर्धारण भएको कर रकम भन्दा कम वा बढी हुने भएमा त्यस्तो कर निर्धारण आदेश दिनु अघि स्पष्ट कारण खोली एक तह माथिको अधिकारीबाट निर्णय गराई स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) अनुसार भूलसुधारबाट करको रकम पहिले निर्धारण भएको कर रकम भन्दा बढी हुने भएमा सो कर निर्धारण आदेशमा भूल सुधार गर्नु अघि स्पष्ट कारण खोली निर्णय गराई

करदातालाई सो सम्बन्धमा लिखित सूचना दिई आफूले तिर्नुपर्ने कर सम्बन्धमा सफाई पेस गर्ने मनासिब माफिकको मौका दिनु पर्नेछ।

१७. सम्पत्ति कर छुटसम्बन्धी व्यवस्था: नगरपालिकाले सम्पत्ति करमा छुट दिनुपर्दा देहायको आधारमा दिनुपर्नेछ:

(क) प्रत्येक आर्थिक वर्षमा नियमानुसार लाग्ने सम्पत्ति करमा आर्थिक ऐनले तोके बमोजिम छुट दिन सकिनेछ।

(ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तह र कुटनैतिक नियोग कुटनीतिज्ञ तथा तिनका एजेन्सीको स्वामित्वमा रहेको घर जग्गामा सम्पत्ति कर लगाइने छैन।

१८. कर बक्यौतामा जरिवाना लाग्ने: कुनै व्यक्तिले सम्बन्धित आर्थिक वर्षभित्र सम्पत्ति कर दाखिला नगरेमा विगत आर्थिक वर्षहरूको कूल बक्यौता कर

अंकमा वार्षिक २५ प्रतिशत प्रतिशतका दरले जरिवाना लगाई असुल उपर गरिनेछ।

परिच्छेद-४

बहाल कर सम्बन्धी व्यवस्था

१९. विवरण दाखिल गर्नुपर्ने: (१) यस ऐन बमोजिम घर जग्गा बहाल कर भुक्तानी गर्नुपर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले घर, जग्गा र अन्य सम्पत्ति बहालमा लगाएमा अनिवार्य बहाल सम्झौता गरी बहाल सम्झौता भएको मितिले सामान्यतया ३५ दिनभित्र कार्यालय समक्ष बहालमा लगाएको आफ्नो सम्पत्तिको विवरण तोकिएको ढाँचामा दाखिल गर्नु गराउनु पर्नेछ।

तर, करदाताले उल्लेखित म्याद भित्र बहाल आयको विवरण पेस नगरेको अवस्थामा नगरपालिकाको अभिलेखको आधारमा कर निर्धारण गर्न बाधा पर्ने छैन।

(२) यस ऐन बमोजिम बहाल कर तिर्नुपर्ने व्यक्ति नाबालक, शारीरिक वा मानसिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति भएमा निजको बहाल आयको विवरण दाखिल गर्ने गराउने कर्तव्य निजको संरक्षकको हुनेछ

सम्पत्तिको विवरण त्यस्तो संयुक्त स्वामित्व भएका व्यक्तिहरू मध्ये कुनै एक व्यक्तिले दाखिल गर्न सक्नेछ।

(३) करदाताले नगरपालिका क्षेत्रभित्रको आफ्नो बहाल आयमा थपघट भएमा वा बहालमा नलागेको अवस्थामा सामान्यतया ३५ दिनभित्र कार्यालयमा सोको विवरण एवं जानकारी पेस गर्नुपर्नेछ।

(४) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको बहाल गरेको अभिलेख दुरुस्त राख्नुपर्नेछ।

२०. बहाल गरेको दर: बहाल कर निर्धारण प्रयोजनको लागि नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेको जग्गा, भवन र अन्य सम्पत्तिको वार्षिक बहाल दर नगरपालिकाको आर्थिक ऐनले तोके बमोजिम हुनेछ।

२१. स्रोतमै कर कट्टी गर्नुपर्ने: (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र कार्यालय निकाय, सङ्घ, संस्था, फर्म, कम्पनी जस्ता कानुनी व्यक्तिले बहाल भुक्तानी गर्दाकै बखत तोकिएको दरमा स्रोतमै बहाल कर कट्टी गरी नगरपालिकामा दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कट्टी गरिएको बहाल कर रकम कर कट्टी गरेको महिना पछिको अर्को महिनाको २५ गतेभित्र कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ।

२२. बहाल कर प्रयोजनका लागि बहाल अंकको निर्धारण:

(१) करदाताले आफूले बहालमा लगाएको बहाल रकम स्वयमं घोषणा गर्न सक्नेछ।

(२) करदाताले गरेको स्वम घोषणा वा बहाल लिने दिने बीच भएको सम्झौता बमोजिमको बहाल दर वा कुल बहाल रकम सूत्रबाट कायम हुने दर अनुसारको बहाल रकम भन्दा बढी हुन आएमा स्वयम् घोषणा वा सम्झौता अनुसारको रकमलाई बहाल रकम मानी बहाल कर असुल उपर गरिनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम बहाल कर निर्धारण गर्न नसकिएमा प्रतिमहिना प्रतिवर्ग फिट न्यूनतम् बहाल दर निर्धारण गरिनेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम बहाल कर निर्धारण गर्दा सम्पत्ति कर प्रयोजनको लागि तोकिएबमोजिम कायम भएको जग्गाको प्रति आना

मूल्य र घरको बनोटको लागि तोकिएबमोजिम कायम भएको घरको प्रति वर्ग फिट मूल्यलाई आधार लिइनेछ।

२३. बहाल—करको असुली: (१) यस परिच्छेद बमोजिम बहाल कर तिर्नु बुझाउनु पर्ने दायित्व भएका तर अग्रिम कर कट्टी गरी दाखिला नगरेका करदाताले आफूले आम्दानी गरेको बहाल आयमा लाग्ने बहाल कर प्रत्येक चार महिनामा नगरपालिकामा तिर्नु बुझाउनु पर्नेछ। यसरी कर भुक्तान गर्दा पहिलो किस्ता मंसिर २५ गतेभित्र, दोश्रो किस्ता चैत्र २५ गतेभित्र, तेस्रो तथा अन्तिम किस्ता अर्को आर्थिक वर्षको श्रावण २५ गतेभित्र तिर्नु बुझाउनु पर्नेछ। तर कुनै करदाताले यस उपदफा बमोजिमको बहाल कर मासिकरूपमा बुझाउन यस उपदफाले बाधा पुर्याएको मानिने छैन।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नगरपालिकाले कायम गरेको बहाल अंकको मूल्याङ्कन र सो बमोजिम लागेको बहाल कर भुक्तानीका लागि करदाता समक्ष समय सीमा तोक्यो

विद्युतीय वा अन्य जुनसुकै माध्यमबाट कर निर्धारण आदेश पठाउन सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको अन्तिम किस्ता बुझाउने म्याद भित्र समेत करदाताले कर दाखिला नगरेमा निजले बुझाउनु पर्ने बाँकी कर रकमको वार्षिक दश प्रतिशतका दरले जरिवाना समेत लगाई बाँकी बक्यौता कर असुल उपर गर्नेछ। माथि उपदफा (१) र (३) अनुसार बाँकी बक्यौता कर दाखिला नभएमा सरकारी बाँकीसरह देहाय बमोजिम गरी असुल उपर गरिनेछः

- (क) नगरपालिकाबाट करदातालाई प्रदान गरिने सेवाहरु रोक्का गर्ने,
- (ख) करदाताको चल, अचल सम्पत्ति रोक्का गर्ने,
- (ग) करदाताको नाममा कुनै सरकारी कार्यालय वा नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको संगठित संस्थामा रहेको धरौटी वा त्यस्तो कार्यालय वा

संस्थाले करदातालाई तिर्नु वा
बुझाउनु पर्ने रकम रोक्का गर्ने
वा त्यस्तो रकम दाखिल गर्न
लगाउने,

(घ) करदाताको कारोबार रोक्का गर्ने,

२४. भूलसुधार गर्न सक्ने: (१) यस ऐन बमोजिम बहाल
कर निर्धारण गर्दा कुनै विवरणको वा गणितको भूलले
गर्दा करको अङ्क घटीबढी हुने गरी कर निर्धारण
भएको कुरा करदाताको निवेदन परी वा अन्य कुनै
स्रोतबाट जानकारी हुन आएमा कर निर्धारण भएको
मितिले दुई वर्षभित्र राजस्व शाखा प्रमुखले सो
भूलसुधार गरी पुनः कर निर्धारण गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) अनुसार कर निर्धारण
आदेशमा भूलसुधार गर्दा हुन आउने कर रकम पहिले
निर्धारण भएको कर रकम भन्दा कम वा बढी हुने
भएमा त्यस्तो कर निर्धारण आदेश दिनुअघि स्पष्ट
कारण खोली एक तह माथिको अधिकारीबाट निर्णय
गराइ स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) अनुसार भूलसुधारबाट करको रकम पहिले निर्धारण भएको कर रकमभन्दा बढी हुने भएमा सो कर निर्धारण आदेशमा भूलसुधार गर्नु अघि स्पष्ट कारण खोली निर्णय गराई करदातालाई सो सम्बन्धमा लिखित सूचना दिई आफूले तिर्नुपर्ने कर सम्बन्धमा सफाई पेस गर्ने मनासिब माफिकको मौका दिनु पर्नेछ।

२५. कसूर तथा सजाय: (१) यस परिच्छेद बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएका कुनै व्यक्तिले राजश्व शाखामा दिएको कुनै जानकारी वा विवरण जानीजानी वा लापरवाही साथ पेस गरेको कारणले झुठ्ठा वा भ्रमपूर्ण भएमा वा त्यस्तो व्यक्तिले त्यस्तो विषयका सम्बन्धमा कुनै खास कुरा वा विषयको जानकारी विवरणमा उल्लेख नगरी वा हटाई सो विवरण भ्रमपूर्ण हुन गएकोमा त्यस्तो व्यक्तिलाई पाँच हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना हुनेछ।

(२) यस परिच्छेद बमोजिम आफ्नो कर्तव्यपालना गर्ने सिलसिलामा राजश्व अधिकृत वा कर्मचारीलाई बाधा विरोध गरेमा वा यस परिच्छेदको

कार्यान्वयनमा बाधा विरोध गरेमा त्यस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिलाई पाँच हजार रुपैयाँदेखि दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना हुनेछ ।

परिच्छेद-५

व्यवसाय कर सम्बन्धी व्यवस्था

२६. व्यवसायको दर्ता हुनुपर्ने: (१) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहबाट ईजाजत प्राप्त गरी नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने सबै प्रकृतिका व्यवसाय सञ्चालन पूर्व अनिवार्य रूपमा नगरपालिकामा तोकिएबमोजिम दर्ता हुनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन जारी हुनुभन्दा अगाडि नगरपालिकामा दर्ता नभई नगरपालिका भित्र सञ्चालित व्यवसायको हकमा यो ऐन जारी भएको मितिले तीन महिनाभित्र यस ऐन बमोजिम नगरपालिकामा दर्ता हुनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम दर्ता हुने व्यवसायले व्यवसाय सञ्चालन भएको आर्थिक वर्ष देखि वार्षिक रूपमा व्यवसाय कर तिर्नु पर्नेछ ।

२७. व्यवसाय करको दर: नगरपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता वा ईजाजत प्राप्त गरी व्यवसाय गर्ने व्यक्ति, सङ्घ संस्था वा निकायलाई व्यवसायको प्रकृति, आर्थिक कारोबार, स्थान विशेष र लगानीका आधारमा नगरपालिकाले व्यवसाय करको दर निर्धारण गर्नेछ।

२८. व्यवसाय कर असुली: (१) दफा २६ बमोजिम दर्ता गर्नुपर्ने व्यवसायको वार्षिक रूपमा तोकिएबमोजिम नवीकरण गरी नगरपालिकामा व्यवसाय कर तिर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर दाखिला नगरेमा निजले बुझाउनु पर्ने कर रकमको वार्षिक दश प्रतिशत जरिवाना समेत लगाई राजस्व शाखा प्रमुखले देहाय बमोजिम गरी कर असुल उपर गर्न सक्नेछ।

(क) नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सबै प्रकारका सेवा सुविधा रोक्का गर्ने,

(ख) नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित व्यवसाय बन्द गर्ने,

- (ग) करदाताको कारोबार तथा निकासी पैठारी रोक्का गर्ने,
- (घ) नगरपालिका क्षेत्रभित्र निश्चित अवधि तोकी सो अवधि सम्म पुनः व्यवसाय गर्न नपाउने गरी त्यस्ता व्यक्तिको नाम नामेसी तीन पुस्ते विवरण अद्यावधिक गर्ने र सार्वजनिक गर्ने।

२९. व्यवसायको विवरण पेस गर्नुपर्ने: (१) करदाताले व्यवसाय सञ्चालन गर्दा निवेदनसाथ पेस गरेका विवरणमा हेरफेर, परिवर्तन, नामसारी वा ठाउँसारी गरेकोमा त्यस्तो कार्य भएको मितिले पैंतिस दिनभित्र नगरपालिकामा जानकारी दिनुपर्नेछ।

(२) एक पटक व्यवसाय दर्ता भएपछि दर्ता खारेजीको निवेदन परी निर्णय नभएसम्म सो व्यवसाय सञ्चालनमा रहेको मानिनेछ।

(३) व्यवसाय कर तिर्नुपर्ने कुनै करदाताले लाग्ने कर तिरी बुझाई व्यवसाय दर्ता खारेज गर्न, नामसारी गर्न निवेदन दिन सक्ने छ र त्यस्तो निवेदन

प्राप्त भएपछि नगरपालिकाले आवश्यक जाँचबुझ गरी जाँचबुझ समाप्त भएको मितिले पैंतिस दिन भित्र कार्य फर्च्यौट गर्नुपर्नेछ।

३०. व्यवसायको वर्गीकरण: व्यवसाय कर प्रयोजनका लागि व्यवसायको प्रकृति, पुँजी, स्थान विशेष लगायतका आधारमा नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायहरूको वर्गीकरण आर्थिक ऐन बमोजिम हुनेछ।

३१. व्यवसायको दर्ता प्रमाणपत्र राख्नुपर्ने: नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित सबै व्यवसायले दर्ता प्रमाणपत्र व्यवसाय स्थलमा सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्नेछ।

३२. भूल सुधार गर्न सक्ने: (१) यस ऐन बमोजिम व्यवसाय कर कायम गर्दा कुनै विवरणको वा गणितको भूलले गर्दा करको अङ्क घटीबढी हुनेगरी कर कायम भएको कुरा करदाताको निवेदन परी वा अन्य कुनै स्रोतबाट जानकारी हुन आएमा कर कायम भएको मितिले दुई वर्ष भित्र राजस्व शाखा प्रमुखले सो भूलसुधार गरी पुनःकर कायम गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) अनुसार कर निर्धारण आदेशमा भूलसुधार गर्दा हुन आउने कर रकम पहिले

निर्धारण भएको कर रकमभन्दा कम वा बढी हुने भएमा त्यस्तो कर निर्धारण आदेश दिनुअघि स्पष्ट कारण खोली एक तहमाथिको अधिकारीबाट निर्णय गराई स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) अनुसार भूलसुधारबाट करको रकम पहिले निर्धारण भएको कर रकमभन्दा बढी हुने भएमा सो कर निर्धारण आदेशमा भूलसुधार गर्नु अघि स्पष्ट कारण खोली निर्णय गराई करदातालाई सो सम्बन्धमा लिखित सूचना दिई आफूले तिर्नुपर्ने कर सम्बन्धमा सफाई पेस गर्ने मनासिब माफिकको मौका दिनु पर्नेछ।

३३. दण्ड तथा सजाय: करदाताले यस ऐन बमोजिम व्यवसाय कर दाखिल नगरेमा निजले बुझाउनुपर्ने कर रकमको वार्षिक दश प्रतिशत जरिवाना समेत लगाई राजश्व शाखा प्रमुखले आवश्यकता अनुसार देहाय बमोजिम गरी कर असुल उपर गर्नेछ।

(क) व्यवसायीलाई व्यवसाय कर तिर्न सूचित गर्ने,

- (ख) सूचित म्यादभित्र कर दाखिला नगरेमा नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सबै प्रकारका सेवा सुविधा रोक्का गर्ने,
- (ग) व्यवसाय बन्द गर्ने, व्यवसाय बन्द गर्दा लागेको खर्च असुल गर्ने र तोकिएबमोजिमको जरिवाना गर्ने,
- (घ) नगरपालिका क्षेत्रभित्र निश्चित अवधि तोक्यो सो अवधिसम्म पुनः व्यवसाय गर्न नपाउने गरी त्यस्ता व्यक्तिको नाम नामेसी तीनपुस्ते विवरण अद्यावधिक गर्ने र सार्वजनिक गर्ने,
- (ङ) कर बक्यौता सरकारी बाँकीसरह असुल उपर गर्ने।

परिच्छेद-६

बाह्य विज्ञापन करसम्बन्धी व्यवस्था

३४. पूर्व स्वीकृति लिनुपर्ने: (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र बाह्य विज्ञापन गर्न चाहने व्यक्ति, सङ्घ, संस्था वा व्यवसायीले आफूले विज्ञापन गर्न चाहेको स्थान, आकार प्रकार, तस्विर, डिजाइन सहितको विज्ञापन सामग्रीको विस्तृत विवरणसमेत खुलाई, आफ्नो व्यवसाय दर्ताको दर्ता प्रमाणपत्र साथै राखी निवेदन दिई नगरपालिकाबाट अग्रिम स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा स्वीकृति प्रदान गर्न प्रचलित कानूनले निषेध नगरेको विषयमा विज्ञापन गर्न खोजिएको रहेछ भने सर्वसाधारण जनताको हितसम्बन्धी विषयसमेत विचार गरी विज्ञापन राख्न पाउने अवधि, नवीकरण गर्नुपर्ने समय, नवीकरण नगरेमा लाग्ने जरिवाना, सहरी सौन्दर्य, विज्ञापित सामग्रीको भाषिक शुद्धता, शालिनता, सामाजिक मूल्यमान्यता र सुरक्षामा प्रतिकूल असर नपर्ने जस्ता शर्तहरू किटान गरी विज्ञापन अनुमति प्रदान गर्न सकिनेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम यसरी अनुमति प्रदान गर्दा नगरपालिकाबाट प्रदान गरिएको स्वीकृति

नम्बर, विज्ञापन गरिने सुरु र अन्तिम मिति र व्यवसाय दर्ता नम्बर राख्नु पर्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम स्वीकृतिको लागि दिइने निवेदनपत्रमा विज्ञापित सामग्री राखिने घर वा जग्गाको स्वामित्व भएको व्यक्ति वा संस्थाको अनुमतिपत्र समेत समावेश गर्नु पर्नेछ। विज्ञापन गरिने स्थान वा घरसँगै अन्य व्यक्ति वा संस्थाको घर, जग्गा जोडिएको भए सो घर वा जग्गाधनीको सहमतिसमेत लिनु पर्नेछ।

(५) यस परिच्छेद बमोजिम व्यापारिक प्रयोजनका लागि सञ्चालन भएका व्यापारिक मल, सुपरमार्केट, चलचित्र घर र अन्य यस्तै प्रकृतिका भवनर परिसरभित्र राखिने विज्ञापनका हकमा समेत तोकिएबमोजिमको विज्ञापन कर तिरी अग्रिम स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

३५. विज्ञापन कर लिइने: (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र दफा ३४ बमोजिम स्वीकृति प्राप्त विज्ञापनमा विज्ञापन कर लिइनेछ।

(२) दफा ३५ बमोजिम अग्रिम स्वीकृति नलिई विज्ञापन गरेका विज्ञापनको हकमा यो कानुन लागु भएको मितिले ३ महिनाभित्र यस ऐन बमोजिम स्वीकृति लिई सक्नु पर्नेछ।

(३) नगरपालिका क्षेत्रभित्र गरिने विज्ञापन करको दर आर्थिक ऐनले तोके बमोजिम हुनेछ।

(४) कुनै पनि कम्पनी, फर्म, एजेन्सी, संस्था वा व्यक्तिले अरु कसैले प्रायोजन गरेको सूचना पार्टी (होर्डिङ्ग बोर्ड) राखेमा उक्त विज्ञापनको कर प्रायोजकबाट असुल गरिनेछ।

(५) स्थानीय लिपि प्रयोग गरी गरिने विज्ञापनर परिचय पाटीमा लाग्ने विज्ञापन करमा आर्थिक ऐनले तोके बमोजिम छुट प्रदान गरिनेछ।

(६) सामान्यतः विज्ञापनको स्वीकृति वार्षिक रुपमा दिइने छ। कुनै विशेष प्रकृतिका विज्ञापन गर्न निश्चित अवधि तोक्यो स्वीकृति माग गरेमा औचित्यताका आधारमा अवधि किटान गरी स्वीकृति दिइएका विज्ञापनमा किटान गरिएको समयावधि बराबरको कर लिइनेछ।

(७) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारबाट सार्वजनिक जानकारी तथा जनहितका लागि राखिएका विज्ञापनमा कर लाग्ने छैन।

(८) व्यवसायको नाम जनाउने उद्देश्यले राखिएको तोकिए बमोजिमको आकार सम्मको परिचय पाटीमा लाग्ने विज्ञापन करमा आर्थिक ऐनले तोके बमोजिम छुट वा सहूलियत दिन सक्नेछ।

३६. बाह्य विज्ञापन गर्न निषेध: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विज्ञापन गर्ने प्रयोजनको लागि कुनै पनि सार्वजनिक स्थानमा द्वार तथा स्टल निर्माण, स्टीकर टाँस्ने, वाल पेन्टिङ्ग, प्याम्प्लेट, पोष्टरिङ्ग, पर्चा, ब्यानर आदि राख्न पाइने छैन।

तर, कुनै खास महोत्सव, मेला, समारोह, प्रतियोगिता जस्ता आवधिक प्रकृतिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न यस ऐन बमोजिम नगरपालिकाको अग्रिम स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(२) सूतिजन्य, मदिराजन्य, जस्ता स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पार्ने तथा नेपाल सरकारबाट प्रतिबन्धित तथा नगरपालिकाबाट निषेध गरिएका सामग्रीको विज्ञापन गर्न पाइने छैन।

(३) निम्न स्थानहरूमा विज्ञापन बोर्ड तथा प्रचार सामग्री राख्न पाइने छैनः

(क) भवनको छत, कौसीमा परिचयपाटी वा विज्ञापन सामग्री राख्न पाइने छैन।

(ख) भवनका झ्याल छोपेर परिचयपाटी वा विज्ञापन सामग्री राख्न पाइने छैन।

(ग) बाटोर सडक पेटीसँग जोडिएर बनेका भवन संरचनाहरूमा बाहेक खुला स्थानमा बाटो र सडक पेटीको सीमाना देखि दश फिटसम्म विज्ञापन बोर्ड वा परिचयपाटी राख्न पाइने छैन।

(घ) संस्थागत सामाजिक
उत्तरदायित्व अन्तर्गत
सार्वजनिक निजी साझेदारीमा
निर्माण भएका जुनसुकै
संरचनाको निर्माणकर्ताले
नगरपालिकासँगको सम्झौतामा
उल्लेख भए अनुसार विज्ञापन
राख्न पाइने छ।

तर, त्यस्तो विज्ञापन दफा ३४,
३५ र ३६ प्रतिकूल हुने गरी
राख्न पाइने छैन।

(ङ) पुरातात्विक महत्वका क्षेत्र,
प्रमुख प्रशासकीय क्षेत्र, सम्पदा
क्षेत्र, कुटनीतिक क्षेत्र जस्ता
स्थानमा विज्ञापन राख्न पाइने
छैन।

३७. अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुने: नगरपालिका
क्षेत्रभित्र विज्ञापन गरिने सामग्रीहरूको आकार, प्रकार,
स्वरूप, साईज, स्थान आदि सम्बन्धमा थप व्यवस्था
नगरपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ।

३८. दण्ड तथा सजाय: यस ऐन बमोजिमको विज्ञापन कर दाखिल नगरेमा निजले बुझाउनुपर्ने कर रकमको वार्षिक दश प्रतिशत जरिवानासमेत लगाई राजश्व शाखा प्रमुखले निम्नलिखित तरिका अपनाई कर असुल उपर गर्नेछः

- (क) विज्ञापनदातालाई विज्ञापन कर तिर्न सूचित गर्ने,
- (ख) सूचित म्यादभित्र कर दाखिला नगरेमा नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सबै प्रकारका सेवा सुविधा रोक्का गर्ने,
- (ग) विज्ञापित सामग्री हटाउने, जफत गर्ने, विज्ञापित सामग्री हटाउन लागेको खर्च असुल गर्ने र तोकिएबमोजिमको जरिवाना गर्ने,
- (घ) नगरपालिका क्षेत्रभित्र पुनः विज्ञापन गर्न नपाउने गरी त्यस्ता विज्ञापनदाताको नाम नामेसी/तीनपुस्ते विवरण

अद्यावधिक गर्ने र सार्वजनिक
गर्ने,

(ड) कर बक्यौता सरकारी
बाँकीसरह असुल उपर गर्ने।

परिच्छेद-७

अन्य राजस्वसम्बन्धी व्यवस्था

३९. भूमि कर मालपोत: (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेको सम्पत्ति कर लाग्ने घरजग्गा बाहेकको अन्य जग्गामा जग्गाको प्रयोजन र वर्गीकरण तथा उपयोगको आधारमा तोकिएबमोजिम भूमि कर (मालपोत) लगाई असुल गरिनेछ।

(२) प्रत्येक आर्थिक वर्षमा नियमित तिर्नुपर्ने भूमि कर (मालपोत) बक्यौतामा जरिवाना सम्बन्धी व्यवस्था आर्थिक ऐनमा तोकिएबमोजिम हुनेछ।

४०. सवारी साधन कर: (१) सवारी साधन करको दर निर्धारण र सङ्कलन गर्ने तरिका प्रचलित कानुनले तोके बमोजिम हुनेछ।

(२) साविकमा नगरपालिकामा दर्ता कायम रही नगरपालिकाबाट नवीकरण तथा नामसारी हुँदै आएका ठेलागाडा र रिक्साको लगाएतका सवारी साधनमा लाग्ने करको दर आर्थिक ऐनमा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

४१. मनोरञ्जन कर: प्रचलित कानुनले तोके बमोजिमको दर र सङ्कलन गर्ने प्रक्रिया बमोजिम नगरपालिकाले मनोरञ्जन कर सङ्कलन गर्नेछ।

४२. कवाडी सामग्री, जीवजन्तु तथा उत्पादनमुलक सामग्री निकासी पैठारी कर: नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले कवाडी माल, प्रचलित कानुन बमोजिम निषेधित जीवजन्तु बाहेकका अन्य मृत वा मारिएको जीवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाँख, छाला वा यस्तै प्रकृतिको वस्तुको व्यवसायिक उत्पादनमुलक सामग्री निकासी गरि उपयोग गरे बापत नगरपालिकाले आर्थिक ऐनमा तोकिएबमोजिम कवाडी, सामग्री निकासी पैठारी तथा जीवजन्तु कर लगाउनेछ।

४३. घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क: (१) नगरपालिकाले घर वा जग्गा वा घरजग्गाको कारोबारमा लाग्ने रजिष्ट्रेसन शुल्क प्रचलित कानुन बमोजिम सङ्कलन गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रजिष्ट्रेसन शुल्क बुझाउने दायित्व रजिष्ट्रेसनबाट घर वा जग्गा वा घरजग्गाको स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्तिको हुनेछ।

(३) घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क प्रत्येक कारोबारको लिखतमा उल्लेख भएको थैली वा सो प्रयोजनको लागि तोकिएबमोजिमको न्यूनतम दर अनुसार कायम हुने रकम मध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकमलाई त्यस्तो घर वा जग्गा वा घरजग्गाको कुल रजिष्ट्रेसन रकम मानी उक्त रकममा तोकिए बमोजिमका दरले रजिष्ट्रेसन शुल्क असुल उपर गरिनेछ।

(४) घर वा जग्गा वा घरजग्गाको स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्ति महिला नागरिक भएमा उपदफा (३) बमोजिम लाग्ने शुल्कमा प्रचलित कानून बमोजिम छुट दिइनेछ।

(५) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह र सोअन्तर्गतका निकायहरूले रजिष्ट्रेसनबाट घर वा जग्गा वा घरजग्गाको स्वामित्व प्राप्त गर्दा रजिष्ट्रेसन शुल्क लाग्ने छैन।

(६) नगरपालिकाले घर वा जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेसन पास गर्दा कारोबारबाट त्यस्तो घर वा जग्गा वा घरजग्गाको बिक्रेतासँग नेपाल सरकारले तोकेको दरमा पुँजीगत लाभकर असुल गरी तोकिएको राजश्व खातामा जम्मा गर्नुपर्नेछ।

४४. अन्य कर, शुल्क तथा दस्तुर सम्बन्धी व्यवस्था:
साविकमा नगरपालिकाले सङ्कलन गर्दै आएको अन्य कर, शुल्क तथा दस्तुर एवं यो ऐन जारी भएपश्चात सङ्घीय कानून वा प्रदेश कानून बमोजिम जिम्मेवारी हस्तान्तरण भइ आउने अन्य कर, शुल्क तथा दस्तुरको दर र सङ्कलन विधि आर्थिक ऐनमा तोके बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-८

कर प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था

४५. कर प्रशासन: (१) आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको कर तथा गैरकरको प्रशासन नगरपालिकाले गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कर प्रशासन सञ्चालनका लागि नगरपालिकाले आवश्यकतानुसार राजश्व शाखा तोक्न सक्नेछ।

४६. कर्मचारीसम्बन्धी व्यवस्था: दफा ४५ को उपदफा (२) बमोजिम राजश्व शाखा (राजश्व शाखा) सम्बन्धीको कार्य तोक्दा त्यस्तो राजश्व शाखा मा काम गर्नका लागि नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार राजश्व शाखा प्रमुख, राजश्व शाखा सहायक र राजश्व सम्बन्धी सहयोगी कर्मचारी खटाउँनेछ।

४७. राजश्व शाखा प्रमुख तथा शाखा प्रमुख को काम, कर्तव्य र अधिकार: यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त राजश्व शाखा प्रमुखको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

- (क) करदाता दर्ता गर्ने,
- (ख) करदाताबाट विवरण प्राप्त गर्ने,
- (ग) कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने,
- (घ) कर सङ्कलन गर्ने,
- (ङ) कर तथा गैरकर राजश्व चुहावट रोक्न आवश्यक कार्य गर्ने,

- (च) करदातामैत्री वातावरण बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने,
- (छ) कर सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने प्रकृतिका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न,
- (ज) कर कानुन र कर प्रशासनका क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने विषयमा नगरपालिकालाई सुझाव दिने,
- (झ) राजश्वको प्रक्षेपण गर्न आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने,
- (ञ) करदाताको कर दाखिला विवरण दुरुस्त राख्ने,
- (ट) करसम्बन्धी अभिलेख दुरुस्त राख्ने र
- (ठ) करसम्बन्धी अन्य काम गर्ने।

४८. अधिकार प्रत्यायोजन: (१) नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले यस ऐन र प्रचलित कानुन

बमोजिम आफूमा रहेको कर तथा गैरकर राजश्व उठाउने अधिकार नगरपालिकाको सहायक स्तर पाँचौं तहको कर्मचारीलाई राजश्व शाखा प्रमुखको रूपमा काम गर्ने गरी अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ

(२) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आफूलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने सम्बन्धमा नगरपालिकाबाट कुनै खास निर्देशन भएकोमा सोही बमोजिम गर्नुपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम प्रत्यायोजन गरिएको अधिकारको जवाफदेहिता अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीमा निहित रहनेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने शाखा प्रमुखले सो अधिकारको प्रयोग गर्दा अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीप्रति उत्तरदायी रहनुपर्नेछ।

परिच्छेद-९

करदाता दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

४९. करदाता पहिचान तथा दर्ता: (१) करदाताको पहिचान गर्दा करदाताको नाममा रहेको सम्पत्ति, निजले गरेको कारोबार र नगरपालिका कर प्रशासनलाई कुनै श्रोतबाट प्राप्त सूचना र छानबिन गर्दा प्राप्त भएका तथ्य समेतका आधारमा करदाताको पहिचान गरिनेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको करदाताको विवरण खुलाइ करदाताको अभिलेख नगरपालिकाले तयार गरी राख्नेछ र त्यस्तो अभिलेख नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्नुपर्नेछ।

(३) नेपाल सरकारबाट स्थायी लेखा नम्बर लिएका वा नगरपालिकाबाट करदाता परिचयपत्र प्रदान गरिएका करदाताले कारोबार गर्दा सोही लेखा नम्बर वा करदाता परिचयपत्र नम्बरको प्रयोग गर्नुपर्नेछ।

५०. करदाताको दायित्व: यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताको देहाय बमोजिमको दायित्व हुनेछः

(क) आफूलाई करदाताको रूपमा दर्ता गराउने।

- (ख) निर्धारित समयमा विवरण पेस गर्ने।
- (ग) निर्धारित समयमा कर दाखिला गर्ने।
- (घ) यस ऐन बमोजिम कुनै शुल्क, जरिवाना वा ब्याज बुझाउनुपर्ने भए समयमा बुझाउने।
- (ङ) करसम्बन्धी कागजात सुरक्षित राख्ने।
- (च) राजश्व शाखा प्रमुखले मागेको सूचना, तथ्याङ्क र आवश्यक विवरण उपलब्ध गराउने।
- (छ) कर सङ्कलन कार्यमा नगरपालिकालाई आवश्यक सहयोग पुर्याउने।

५१. करदाताको अधिकार: (१) यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदातालाई देहायको अधिकार हुनेछः

- (क) सम्मानपूर्ण व्यवहार प्राप्त गर्ने अधिकार,

- (ख) प्रचलित कानुन बमोजिम कर सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार,
- (ग) कर सम्बन्धी विषयमा कानुनले तोकेको म्यादभित्र प्रमाण पेस गर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार,
- (घ) प्रतिरक्षाका लागि कानुन व्यवसायी वा लेखापरीक्षक नियुक्त गर्ने अधिकार र
- (ङ) यस ऐनमा उल्लेख भए बाहेक कर सम्बन्धी सूचना, तथ्याङ्क र विवरणको गोपनीयता अनतिक्रम्य हुने अधिकार।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अधिकारको दाबी गर्दा करदाताले आफ्नो दायित्व पूरा गरेको हुनु पर्नेछ।

(३) करदाताको आफै उपस्थित हुन नसक्ने अवस्थामा करदाताको परिवारको उमेर पुगेको सदस्य वा माथवर व्यक्ति वा निजको कानुन व्यवसायी वा

लेखापाल वा लेखा परीक्षक वा निजले लिखितरूपमा अख्तियार दिईपठाएको उमेर पुगेको वारिसले निजको प्रतिनिधित्व गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम प्रतिनिधित्व गर्न सक्ने व्यक्तिकातर्फबाट गरिएका काम कारवाही करदाता स्वयम्ले गरेको मानिनेछ।

परिच्छेद-१०

विवरण दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था

५२. विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने: (१) यस ऐन बमोजिम करदाताले कर विवरण नबुझाएमा वा विवरण दाखिला गर्दा व्यहोरा फरक पारी दाखिला गरेको भनी शङ्का गर्न सकिने मनासिब माफिकको आधार र कारण भएमा राजस्व शाखा प्रमुख वा शाखा प्रमुखले त्यस्तो आधार र कारण खोली कर विवरण दाखिला वा पुनः दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ। त्यस्तो आदेश प्राप्त भएमा करदाताले सो आदेश प्राप्त भएको मितिले पैंतिस दिनभित्र नगरपालिकामा विवरण दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(२) कुनै कारण परी उपदफा (१) बमोजिमको म्याद भित्र विवरण दाखिला गर्न नसक्ने

करदाताले सोको स्पष्ट प्रमाण सहितको कारण खोली म्याद थप गर्न निवेदन दिएमा राजश्व शाखा प्रमुखले निजले पेस गरेको प्रमाण मनासिब देखेमा बढिमा तीस दिनसम्मको म्याद थप गर्न सक्नेछ।

५३. विवरण सच्याउन सकिने: (१) यस परिच्छेद बमोजिम कर विवरण दाखिला भई सकेपछि कुनै तथ्याङ्क वा सूचना वा विवरणमा त्रुटि भएको वा गणितीय भूल भएको लागेमा करदाताले पहिले दाखिला गरेको तथ्याङ्क वा सूचना वाल विवरण सच्याउन त्यस्तो तथ्याङ्क वा सूचना वा विवरण दाखिला भएको मितिले पैंतिस दिन भित्र सही तथ्याङ्क वा सूचना वा विवरण पेस गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विवरण प्राप्त भए पछि राजश्व शाखा प्रमुखले त्यस्तो विवरण प्राप्त भएको मितिले पन्ध्र दिन भित्रमा संशोधित तथ्याङ्क वा सूचना वा विवरण सम्बन्धमा जाँचबुझ गरी औचित्यसमेतका आधारमा आवश्यक देखिएमा तथ्याङ्क वा सूचना वा विवरण सच्याई आफूले सोको अभिलेख राखी करदातालाई लिखित जानकारी दिइनेछ।

परिच्छेद-११

कर दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था

५४. कर दाखिला गर्नुपर्ने: (१) करदाताले यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने कर सम्बन्धित परिच्छेदहरूमा उल्लेख भएकोमा सोही समय सीमा भित्र र समय उल्लेख नभएको करका हकमा अग्रिम कर दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले सो आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्तभित्र वा कर निर्धारण आदेश प्राप्त भएको मितिले पैंतिस दिनभित्र दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम अग्रिम कर कट्टी गरी दाखिला गर्नुपर्ने कर त्यस्तो कर कट्टी भएको महिना पछिको अर्को महिनाको २५ गते भित्र नगरपालिकाले तोकेको राजश्व शाखामा दाखिला गर्नुपर्नेछ।

५५. कर दाखिलाको निस्सा दिनुपर्ने: यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने कर वा गैरकर राजश्व बुझ्निए पछि त्यस्तो राजश्व बुझ्ने कर्मचारीले करदातालाई सोको निस्सा तुरुन्त दिनुपर्नेछ।

परिच्छेद-१२

कर फिर्ता र समायोजन

५६. कर फिर्तासम्बन्धी व्यवस्था: (१) करदाताले यस ऐन बमोजिम कर बुझाउँदा कर तिर्नुपर्नेभन्दा बढी कर दाखिला गरेकोमा सो कर रकम फिर्ता माग गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम फिर्ताका लागि निवेदन परेकोमा सोको व्यहोरा साँचो देखिएमा राजश्व शाखा प्रमुखले निवेदन परेको तीन महिनाभित्र बढी कर दाखिला गरेको भनी ठहरिएको रकम फिर्ता दिने वा पछिल्लो आर्थिक वर्षको कर दायित्वमा एक तहमाथिको अधिकारीबाट निर्णय गरी मिलान गर्न सकिनेछ।

५७. कर समायोजन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) करदाताले दफा ५६ बमोजिम फिर्ता पाउने ठहरिएको रकम आगामी आर्थिक वर्षमा दाखिला गर्नुपर्ने कर रकममा समायोजन गर्न राजश्व शाखा प्रमुखसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेकोमा बढी कर दाखिला गरेको भनी ठहरिएको रकम राजश्व

शाखा प्रमुखले निवेदन परेको तीन महिनाभित्र निर्णयानुसार समायोजन गरी अभिलेखमा जनाई राख्नु पर्नेछ र सोको लिखित जानकारी निवेदकलाई दिनुपर्नेछ।

परिच्छेद-१३

कर परीक्षण र कर निर्धारण

५८. कर परीक्षण र कर निर्धारण: (१) यस ऐन र प्रचलित कानून बमोजिम करदाताले विवरण पेस नगरेको वा पेस गरेको विवरणमा देहायका सबै वा कुनै कार्य गरेको देखिएमा राजस्व शाखा प्रमुखले कर परीक्षण गरी कर निर्धारण गर्नेछः

(क) बुढीनन्दा नगरपालिकासँग सरोकार रहेका अभिलेख दुरुस्त राखेको वा भएको नदेखिएमा।

(ख) गलत वा झुठा कागजात र विवरण संलग्न गरेको देखिएमा।

- (ग) कारोबारको विवरण यथार्थ देखाएको भनी विश्वास गर्नुपर्ने मनासिब कारण नदेखिएमा।
- (घ) करको दायित्व कम देखाएकोमा।
- (ङ) करको दर फरक परेकोमा।
- (च) कानुन बमोजिम कर छुट वा मिनाहा हुन नसक्ने स्पष्ट व्यवस्था भएकोमा पनि सोको दाबी गरेकोमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिएमा नगरपालिकाले पन्ध्र दिनको म्याद दिई करदातालाई आफ्नो स्पष्टीकरण पेस गर्न लिखित सूचना दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सूचना प्राप्त भएकोमा करदाताले १५ दिनभित्र आफ्नो स्पष्टीकरण पेस गर्नुपर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम तोकिएको म्यादभित्र करदाताले स्पष्टीकरण पेस गरेमा राजश्व

शाखा प्रमुखले सो स्पष्टीकरणमा करदाताले पेस गरेको विवरण कानुनसम्मत भए नभएको विचार गरी वा स्पष्टीकरण पेस नगरेकोमा कानुन बमोजिम कर निर्धारण गर्नुपर्नेछ।

(५) करदाताले साविककै दरमा कर घोषणा गरी विवरण पेश गरेको मितिले तीन वर्षभित्र घोषणा गरिएको विवरण संशोधन गरी पुनः कर निर्धारण गर्न सन्तोषजनक आधार र कारणसहित निवेदन दिएमा त्यस्तो नवेदनउपर राजश्व शाखा प्रमुखले जाँचबुझ गरी करदातालाई सफाइको मौका दिई पुनःकर निर्धारण गर्न सक्नेछ।

५९. कर निर्धारणको सूचना: (१) यस ऐन बमोजिम राजश्व शाखा प्रमुखबाट कर निर्धारण भएकोमा बुझाउनुपर्ने कर रकम, स्थान, समय र सीमा तथा बैंक खाता नम्बर समेत उल्लेख गरी करदातालाई सोको सूचना दिइनेछ।

(२) करदाताले उपदफा (१) बमोजिम सूचना प्राप्त गरेपछि सो सूचनामा उल्लेखित समय सीमाभित्र तोकिएको स्थानमा कर दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम कर रकम बैंक दाखिला गरेकोमा करदाताले सोको तोकिएको भौचरको एकप्रति नगरपालिकामा बुझाउनुपर्नेछ।

परिच्छेद-१४

कर सङ्कलन सम्बन्धी व्यवस्था

६०. कर सङ्कलन सम्बन्धी व्यवस्था: यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नुपर्ने कर तथा गैरकर राजश्व बापतको रकम करदाताले यस ऐनमा तोकिएको अवधिमा दाखिला नगरेमा राजश्व शाखा प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको पूर्वस्वीकृति लिई देहाय बमोजिम कर असुल गर्न सक्नेछ:

- (क) करदातालाई फिर्ता गर्नुपर्ने रकम भए त्यसमा कट्टा गरेर।
- (ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार वा सरकारी स्वामित्वका संस्थाबाट करदाताले पाउने रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर।

- (ग) कुनै तेस्रो व्यक्तिले
करदातालाई तिर्नुपर्ने रकम
करदाताको पूर्वसहमति लिई
कट्टा गरेर।
- (घ) कुनै बैंक वा वित्तीय संस्थामा
रहेको करदाताको रकमबाट
कट्टा गर्न लगाएर।
- (ङ) करदाताको कारोबार रोक्का
गरेर।
- (च) करदाताको चल-अचल सम्पत्ति
बिक्री गरी प्रचलित कानून
बमोजिम सरकारी बाँकी सरह
असुल उपर गरेर।

६१. किस्ताबन्दीमा कर असुली: (१) वार्षिक कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले समयमा कर तिर्न नसक्ने कारण जनाई निवेदन दिएमा राजश्व शाखाले जाँचबुझ गरी मनासिब देखेमा बढीमा एक वर्षभित्र तीन किस्तामा कर दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

(२) माथि उपदफा (१) बमोजिम किस्ताबन्दीमा कर सङ्कलन गर्ने आदेश भएमा यस ऐन र प्रचलित कानून बमोजिम छुट हुने छैन।

(३) यस दफा बमोजिम बक्यौता कर सङ्कलन गर्दा यस ऐन बमोजिम लाग्ने ब्याज, जरिवाना तथा शुल्क मिनाहा हुने छैन।

परिच्छेद-१५

जरिवाना शुल्क र ब्याज

६२. अभिलेख नराखेमा जरिवाना लाग्ने: यस ऐन बमोजिम अभिलेख राख्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताले अनुगमनको क्रममा अभिलेख राखेको नपाइएमा जरिवाना बापत प्रतिपटक रु १००।- लाग्ने छ।

६३. समयमा विवरण दाखिला नगरेमा जरिवाना लाग्ने: यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्न पत्राचार, सूचना भएकोमा सोअनुरूप करदाताले समयमा विवरण दाखिला नगरी ढिलो विवरण बुझाएमा जरिवाना बापत रु।२००।- असुल उपर गरिनेछ।

६४. झुठा विवरण दिएमा शुल्क लाग्ने: (१) यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका

करदाताले झुठा विवरण दाखिला गरी करको दायित्व घटाएमा फरक परेको कर रकम असुल गरी सोको १० (दश प्रतिशत) थप शुल्क लगाइनेछ।

(२) नगरपालिकाको स्वीकृति बेगर सहरी सु-व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा प्रतिकूल असर पर्ने गरी कानुन विपरीत सडक पेटी अतिक्रमण, आवागमन अवरोध, जथाभावी फोहर गर्ने, वायु तथा ध्वनि प्रदूषण बढाउने जस्ता क्रियाकलाप गर्ने व्यक्तिलाई र यो ऐन तथा यस ऐन बमोजिम बनेको नियम उल्लङ्घन गर्ने व्यक्तिलाई कर छलिएको भए लाग्ने कर र कसूर अनुसार एक हजार देखि पाँच हजार रुपैयासम्म जरिवाना लगाई असुल उपर गरिनेछ।

६५. ब्याज लाग्ने: यस ऐन बमोजिम करदाताले नगरपालिकालाई तिर्नु बुझाउनुपर्ने कर, दस्तूर, शुल्क समयमा दाखिला नगरेमा माथि परिच्छेदहरूमा तोकिएकोमा तोकिएबमोजिम र नतोकिएको हकमा तिर्नु बुझाउनुपर्ने कर रकममा वार्षिक दश प्रतिशतले हुने रकम ब्याज लगाई असुल उपर गरिनेछ।

६६. ब्याज नलाग्ने: यस ऐन बमोजिम लाग्ने ब्याज र जरिवानामा पुनः ब्याज र जरिवाना लगाईने छैन।

परिच्छेद-१६

पूर्वदिश र पुनरावलोकन

६७. पूर्वदिश माग गर्न सक्ने: (१) कुनै करदातालाई यस ऐन बमोजिम लगाइएको कर, दस्तुर, शुल्क वा ऐनको व्यवस्था बारे दुविधा भएमा सोको निराकरणका लागि निजले आफूलाई दुविधा भएको विषय खोली प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिएकोमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले द्विविधा निराकरण गर्न पूर्वदिश जारी गरी करदातालाई उपलब्ध गराउनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि अदालतमा विचाराधीन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भइसकेको विषयमा यस दफा बमोजिम पूर्वदिश जारी गर्न सकिने छैन।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको पूर्वदिश अदालतको आदेश वा नगरपालिकाबाट अन्यथा नभएसम्म कायम रहनेछ।

६८. पुनरावलोकन हुन सक्ने: यस ऐन बमोजिम गरिने देहायको निर्णय उपर प्रमुख समक्ष कार्यकारिणी पुनरावलोकन हुन सक्नेछ:

(क) राजस्व शाखा प्रमुखले गरेको कर निर्धारण, पुनः कर निर्धारण र संशोधित कर निर्धारणसम्बन्धी निर्णय,

(ख) यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको कर र गैरकर राजस्व तथा अन्य दस्तुर, शुल्क, ब्याज सम्बन्धी निर्णय र

(ग) दफा ६७ बमोजिम जारी भएको करसम्बन्धी पूर्वदिश।

६९. पुनरावलोकनको प्रक्रिया: (१) यस ऐन बमोजिम गरिएको कर निर्धारणको निर्णयउपर चित्त नबुझ्ने करदाताले सो निर्णय भएको मितिले तीस दिनभित्र

प्रमुखसमक्ष पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कार्यकारिणी पुनरावलोकनका लागि परेको निवेदन उपर प्रमुखले साठी दिनभित्र कारबाही किनारा गर्नुपर्नेछ।

(३) पुनरावेदनका लागि निवेदन दिने व्यक्तिले विवादित बाँकी करको एक तिहाई रकम धरौटी राख्नु पर्नेछ।

७०. पुनरावलोकन दिन सक्ने: (१) कार्यकारिणी पुनरावलोकनको निर्णय भएकोमा सो मितिले र कार्यकारिणी पुनरावलोकन नहुने विषयमा कारण परेको मितिले ६) दिनभित्र चित्त नबुझ्ने पक्षले बुढीनन्दा नगरपालिका, नगर कार्यपालिकामा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको पुनरावेदन उपर नगर कार्यपालिकाले ९० दिनभित्र निर्णय दिनु पर्नेछ।

परिच्छेद-१७

गैरकर राजस्व

७१. सेवा शुल्क तथा दस्तुर: प्रचलित कानुनले तोकेका अधिकार क्षेत्रभित्रको विषयमा नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवामा आर्थिक ऐनले तोके बमोजिम शुल्क तथा दस्तुर लगाई असुल गर्न सक्नेछ।
७२. सवारी साधन पार्किङ्ग शुल्क: (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रका खुला स्थान, सार्वजनिक स्थल र आफूले विकास गरेको पार्किङ्गस्थलहरूमा मापदण्ड बनाई पार्किङ्ग क्षेत्र घोषणा गरी पार्किङ्ग सुविधा उपलब्ध गराएबापत स्थान विशेष र समयको आधारमा आर्थिक ऐनमा तोकिएबमोजिम पार्किङ्ग शुल्क लगाई असुल उपर गर्न सक्नेछ।
- (२) आफ्नो क्षेत्रभित्र प्रचलित कानुन बमोजिम निजी क्षेत्र वा सार्वजनिक निजी साझेदारी मार्फत आधुनिक पार्किङ्ग व्यवस्था गरी पार्किङ्ग शुल्क उठाउन सक्नेछ।
७३. पर्यटन तथा उद्यान पार्क शुल्क: (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका सम्पदा तथा पुरातात्विक महत्वका पर्यटकीय क्षेत्र, पार्क तथा

उद्यानमा प्रवेश गर्ने आन्तरीक तथा बाह्य पर्यटकबाट तोकिएबमोजिम पर्यटन शुल्क असुल गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पर्यटन शुल्क तोक्दा स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकका लागि फरकफरक दर तोक्न सक्नेछ।

७४. बहाल बिरौटी शुल्क: नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गा वा सो जग्गामा बनेको संरचनाको उपयोग वापत बहाल बिरौटी शुल्क लगाउनेछ।

७५. नदीजन्य पदार्थ संकन तथा ढुवानी शुल्क: नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका नदि र नदीजन्य पदार्थहरु संकन तथा निकासीका लागि आर्थिक ऐनमा तोकिएबमोजिम शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ।

७६. अन्य शुल्क लगाउन सक्ने: (१) नगरपालिकाले नेपालको संविधान र अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को विपरीत नहुने गरी आफूले प्रदान गरेको सेवा सुविधा र व्यवस्थापन गरेको थप वा नयाँ क्षेत्र वा विषयमा शुल्क लगाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम शुल्क लगाउने वा त्यसको दरमा हेरफेर गरेको कुराको विवरण नगरपालिकाले त्यस्तो निर्णय भएको मितिले सात कार्य दिनभित्र नगरपालिका, नगर सभाको बैठक चलेको समयमा नगर सभामा र त्यस्तो बैठक नचलेको समयमा त्यसपछि बस्ने नगर सभाको पहिलो बैठकमा पेस गर्नु पर्नेछ।

७७. छुट वा मिनाहा: (१) नगरपालिकाले खास अवस्थामा यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको कर तथा गैरकर राजश्वमा आधार र कारण खुलाई आंशिक वा पूर्ण रुपमा छुट दिन वा मिनाहा गर्न सक्नेछ।

(२) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारले कुनै परियोजना वा विकास कार्यका लागि खास सामग्रीको कारोबारमा कर नलाग्ने व्यवस्था गरेकोमा नगरपालिकाले कर छुट सम्बन्धी त्यस्तो व्यवस्थाको पालना गर्ने वा गराउनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम गैरकर राजश्वमा छुट वा मिनाहा दिएको विवरण नगर सभाको बैठक चलेको समयमा सभामा र बैठक नचलेको समयमा

त्यसपछि बस्ने नगर सभाको पहिलो बैठकमा पेस गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद-१८

समन्वय सम्बन्धी व्यवस्था

७८. नेपाल सरकारसँग समन्वय: (१) नगरपालिकाले सङ्घीय कानून वा प्रदेश कानूनसँग यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नुपर्ने कर वा गैरकर राजश्व असुल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम एकद्वार प्रणाली अपनाउन नगरपालिका वा नगरपालिकाले अधिकार सुम्पेको राजश्व शाखा प्रमुखले नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(३) नगरपालिकाले संविधानको साझा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैरकर राजश्वका आधार र दर वा कर प्रशासनका सम्बन्धमा प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारसँग समन्वय गर्नेछ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्थाअन्तर्गत समन्वय गरी टुंगोमा पुगेको विषयलाई यस ऐनको अङ्ग मानिनेछ। यस व्यवस्थाको हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यही दफा अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ।

७९. प्रदेश सरकारसँग समन्वय: (१) नगरपालिकाले प्रदेश कानुन वा यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नुपर्ने कर वा गैर कर राजश्व असुल उपर गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन नगरपालिका वा नगरपालिकाले अधिकार सुम्पेको राजश्व शाखा प्रमुखले प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(३) नगरपालिकाले संविधानको साझा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैरकर राजश्वका आधार र दर वा कर प्रशासनका सम्बन्धमा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्नुपर्नेछ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तर्गत समन्वय गरिएको विषयलाई यस ऐनको अङ्ग मानिनेछ। यस व्यवस्थाको हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यही दफा अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ।

८०. बैंकसँग समन्वय: नगरपालिकाले कर तथा गैरकर राजस्व सङ्कलनका सम्बन्धमा नेपाल राष्ट्र बैंकसँग र मान्यता प्राप्त बाणिज्य बैंकसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

८१. अन्य निकाय, कार्यालय र अन्य संस्थासँग समन्वय: नगरपालिकाले कर तथा गैरकर राजस्वसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सरकारी निकाय, बैंक वा संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-१९

राजस्व प्रस्ताव तर्जुमा तथा सूचना सम्बन्धी व्यवस्था

८२. राजस्व सम्बन्धी नयाँ प्रस्ताव: नगरपालिकाले यस ऐनमा उल्लेख गरिएका बाहेकका कर तथा गैरकर

सम्बन्धी नयाँ कर प्रस्ताव तयार गर्दा सरोकारवालासँग परामर्श गर्न सक्नेछ।

८३. सूचना सार्वजनिक गर्नुपर्ने: (१) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकाले लगाएको कर तथा गैरकर राजश्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर सम्बन्धी सूचना सर्वसाधारणका लागि सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमको कर, गैरकर राजश्वका दर, त्यसमा भएको हेरफेर समेत नगरपालिकाको वेबसाईटमा अद्यावधिक गरी राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

(३) नगरपालिकाले कर र गैरकर राजश्वका दर हेरफेरसम्बन्धी विवरण सूचना प्रणालीमा समेत राख्ने प्रयोजनका मातहतका कार्यालयलाई उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

परिच्छेद-२०

विविध

८४. विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सक्ने: यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नगरपालिकाले विद्युतीय माध्यमबाट करदातालाई

अनलाइन सूचना दिने, करदाताले आफ्नो विवरण र प्रमाण अनलाइन मार्फत पेस गर्ने, नगरपालिकालाई तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम अनलाइन दाखिला गर्ने एवम् त्यस्तो रकम बुझाएको रसिद दिने लगायतका कर सम्बन्धी अन्य काम कारवाही अनलाइन मार्फत गर्ने व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

८५. अनुसूचीमा हेरफेर: नगरपालिकाले यस ऐनको अनुसूचीमा आवश्यक हेरफेर गर्न सक्नेछ।

तर, यस ऐन बमोजिम लगाइएको कुनै कर तथा गैर कर राजश्वको दरमा संशोधन गर्ने विषय नगर सभाले निर्णय गरे बमोजिम मात्र हुनेछ।

८६. कागजातको ढाँचा: (१) यो ऐन र यो ऐन अन्तर्गत बनेका नियमावली, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्डमा उल्लेख नभएको वा नतोकिएको कुनै विवरण, ढाँचा, तरिका वा जानकारी सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न उपयुक्त देखिएमा नगरपालिकाले आदेश वा सूचना जारी गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जारी आदेश वा सूचना सर्वसाधारणको जानकारीका लागि स्थानीय

राजपत्रका अतिरिक्त नगरपालिका कार्यालयको सूचना पाटी, वेबसाईट, स्थानीय पत्रपत्रिकामासमेत प्रकाशित गर्न सकिनेछ।

८७. सूचना तामेली रीत पुगेको मानिने: यस ऐन बमोजिम दिनुपर्ने म्याद, सूचना वा कागजात देहाय बमोजिम बुझाए वा पठाएमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाएको वा दिइएको मानिन्छ:

- (क) सम्बन्धित व्यक्तिलाई नै बुझाएको,
- (ख) निजको परिवारको उमेर पुगेको सदस्यलाई बुझाएको,
- (ग) निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाललाई बुझाएको,
- (घ) नाबालकको हकमा संरक्षक वा माथवर व्यक्तिलाई बुझाएको,
- (ङ) कार्यालय वा निकाय वा संगठित संस्थाको हकमा कार्यालय प्रमुख वा सो कार्यका लागि तोकिएको कर्मचारीलाई बुझाएको,

(च) स्वीकृत विद्युतीय माध्यमबाट सम्बन्धित पक्षको इलेक्ट्रोनिक ठेगानामा पठाइएको।

८८. रीतपूर्वकको कागजात मानिने: नगरपालिकाको राजस्व शाखा प्रमुखको नाम र पद खुल्ने गरी दस्तखत गरिएको जारी गरिएको म्याद, सुचना वा कागजात र कम्प्यूटर प्रविधिबाट इनस्क्रिप्ट वा इन्कोड गरिएको वा छाप लगाएको कागजलाई रीतपूर्वकको कागजात मानिने छ।

८९. कागजातको अभिलेख राख्ने: यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनुपर्ने दायित्व भएको प्रत्येक व्यक्ति वा करदाताले देहाय बमोजिमका आवश्यक कागजातहरू सुरक्षित गरी आफूसँग राख्नुपर्नेछः

(क) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकामा पेस गर्नुपर्ने कागजात र सोलाई पुष्टि गर्ने अन्य सूचना तथा कागजातहरू,

(ख) कर निर्धारण गर्न सघाउ पुर्याउनेउने कागजातहरू,

- (ग) खर्च कट्टी गर्नुपर्ने भए सोलाई पुष्टि गर्ने कागजातहरू,
- (घ) नगरपालिकाले लिखित रूपमा सूचना जारी गरी अन्यथा तोकिएकोमा बाहेक यस दफा बमोजिमका कागजातहरू सम्बन्धित आय वर्ष समाप्त भएको मितिले कम्तिमा पाँच वर्षको अवधिसम्म सुरक्षित राख्नुपर्नेछ।

१०. कर परीक्षणसम्बन्धी व्यवस्था: (१) कुनै एक शीर्षकमा वार्षिक दुई लाख वा सोभन्दा बढी रुपैयाँ कर निर्धारण भई असुल गरिएका करदाताहरूको कर तोकिएबमोजिमको समितिले अनिवार्य रूपमा परीक्षण गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर परीक्षण गर्ने कार्यविधि कार्यपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै एक शीर्षकमा वार्षिक दुई लाख

रुपैयाँभन्दा कम कर निर्धारण भएको करदाताहरूको कर अंकमा शंका लागेमा, उजूरी परेमा वा कर निर्धारणमा त्रुटि भएको जानकारी प्राप्त भएमा समितिले त्यस्ता कर निर्धारणमा समेत कर परीक्षण गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन।

९१. अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने: यस ऐनको प्रयोजनको लागि नगरपालिकाको अधिकार प्राप्त अधिकारीले कर निर्धारण गर्न करदाताद्वारा दाखिल भएका विवरण माथि उचित विचार गर्ने र त्यसको जाँचबुझको प्रयोजनको लागि सम्बन्धित व्यक्तिका नाममा समाह्वान जारी गर्ने, बयान बकपत्र गराउने र लिखतहरू दाखिल गराउने सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम अदालतलाई भए सरहको सबै अधिकार निजलाई हुनेछ।

९२. राजश्व शाखा प्रमुखको परिचयपत्र: नगरपालिकाको राजश्व शाखा मा कार्यरत राजश्व शाखा प्रमुख र अन्य कर्मचारीले परिचयपत्र आफ्नो साथमा राख्ने, काम गर्ने समयमा लगाउने र कर्तव्यपालनाको सिलसिलामा परिचयपत्र सम्बन्धित व्यक्तिलाई देखाउनु पर्नेछ।

९३. विभागीय कारबाही र सजाय हुने: (१) राजस्व शाखा प्रमुख वा कर प्रशासनसँग सम्बन्धित कुनै कर्मचारीले कर तिर्नु बुझाउनुपर्ने दायित्व भएका व्यक्ति वा करदातालाई हानी पुर्याउने, करको दायित्व घटीबढी गर्ने, समान अवस्थामा करदाता बीच असमान व्यवहार गर्ने, कुनै करदातालाई अनुचित फाईदा पुर्याउने वा करदाताबाट आफ्नो वा अरु कसैको निजी स्वार्थपूर्ति गर्ने उद्देश्यले कुनै काम गरेमा वा कानून बमोजिम गर्नुपर्ने काम समयमा नगरी करदाता वा सेवाग्राहीलाई अनावश्यक दुःख वा हैरानी दिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतसमक्ष उजुरी गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उजुरी परेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक छानबिन गरी सम्बन्धित कर्मचारीको सेवासम्बन्धी कानून बमोजिम आफूलाई कारबाही गर्ने अधिकार भएको विषयमा आफैले विभागीय कारबाही गर्ने र कारबाही गर्ने अधिकार नभएको विषयमा विभागीय कारबाहीका लागि अधिकार प्राप्त अधिकारीसमक्ष राय साथ पेस गर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम छानबिन गर्दा अभियुक्तले प्रमाण नष्ट गर्न सक्ने मनासिब कारण देखेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो राजश्व शाखा प्रमुख वा कर्मचारीलाई प्रचलित कानुन बमोजिम निलम्बन गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम छानबिन गर्ने अवधिभर त्यस्तो कर्मचारीलाई कामको जिम्मेवारीबाट अलग राखिनेछ।

(५) उपदफा (२) बमोजिम छानबिन गर्ने र अभियोग लागेको कर्मचारीलाई निलम्बन गर्ने वा कामको जिम्मेवारीबाट अलग राख्ने अवधि ३ (तीन) महिनाभन्दा बढी हुने छैन।

(६) उपदफा (२) बमोजिम छानबिन गर्दा प्रचलित कानुन बमोजिम अनुचित कार्य गरेको खुल्न आएमा सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउन सक्नेछ।

९४. पुरस्कृत गर्न सक्ने: (१) प्रत्येक वर्ष कानुनले तोकेको म्यादभित्र कर विवरण बुझाउने, लागेको कर दाखिल गर्ने र राजश्व शाखा प्रमुखले अनुरोध गरेको सूचना उपलब्ध गराइ कर प्रशासकलाई सहयोग पुर्याउने

नियमित करदाता पहिचान गरी नगरपालिकाले त्यस्ता व्यक्ति र संस्थालाई प्रत्येक वर्ष पुरस्कार दिने व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने पुरस्कार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था नगरपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(३) कुनै करदाताले नगरपालिकालाई तिर्नु बुझाउनुपर्ने राजश्व नबुझाई रहेको, अन्य करदातालाई राजश्व नतिर्न नबुझाउन उत्प्रेरित गरेको भनी सूचना दिएकोमा जाँचबुझ गर्दा व्यहोरा प्रमाणित भएमा त्यस्तो सूचना दिने व्यक्तिलाई उचित नगद पुरस्कार दिइनेछ।

(४) कुनै करदाताले नगरपालिकालाई तिर्नु बुझाउनु पर्ने राजश्व रकम तिर्नुपर्ने अंकभन्दा कम बुझाई रहेको, राजश्व चुहावट गरेको सूचना दिएकोमा जाँचबुझ गर्दा व्यहोरा प्रमाणित भएमा त्यस्तो सूचना दिने व्यक्तिलाई फरक परी असुल हुन आएको थप कर अंकको १५ प्रतिशत नगद पुरस्कार दिइनेछ।

९५. म्याद वा हदम्याद नजाने: यस ऐनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम म्याद वा हदम्याद गणना गर्दा देहायको अवधिबाहेक गरी गणना गरिनेछ:

(क) अदालतबाट स्थगन वा राजश्व शाखा प्रमुख वा अन्य सरकारी निकायबाट रोक्का वा स्थगन भएको अवधि,

(ख) कुनै विषय अधिकार प्राप्त अधिकारी वा निकाय वा अदालतमा पुनरावलोकन गरेकोमा पुनरावलोकनकर्ताको अन्तिम निर्णय भएको जानकारी प्राप्त नभएसम्मको अवधि।

९६. बचाउ: यो ऐन जारी हुनु अघि आ.व. २०७९ र ०८० सम्मको घरजग्गा कर साबिक कानुन अनुसार निर्धारण गरी असुल गरिनेछ र त्यसरी गरिएको असुल उपर यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।

९७. नियम बनाउने अधिकार: यो ऐन कार्यान्वयनका लागि आवश्यकताअनुसार नियम, विनियम, निर्देशिका,

मापदण्ड, कार्यविधि वा दिग्दर्शन जारी गरी
कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने अधिकार कार्यपालिकालाई
हुनेछ ।

आज्ञाले
ओमजङ्ग शाही
नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत